

Kjære Bjørn
 Rolf J + Felles
 g-Hall. Bam.

København, den 9. 3. 1982

Kjære Bjørn,

bare et par ord. Jeg sendte oversettelse av samtalen B. - Ha. - Olav. - Høgmoen & en liten oversettelse av en notis på Høgmoen. Det er ingen perfekte oversettelser, men iallfall tror du vel skjene som hovedpunktene for ledere osv. Kommentaren til samtalen ser jo grunnene ilet. Det var så helt f. seg selv, det var en sa i telefonen, så er det den B. vi kjente under krigen. Han satt praktisk en en felle. Bort kan ut ville han ikke kunne gjere med det. Så kan kunne grunnene bare bli sikkert. Foring er behandlingen av B. & olav identisk med behandlingen

Erst
Dette
+ 12
Føføff
Dette (Dette er på 'ark')

av det private og deres ledere, som kjærlig vil
marxismesocialistene er ikke blitt store, mens de
overarbeide.

Ar.'s samtale med Hilde skal jeg snart oversette.
Hov mytiskeman i Høyre med angår så har jeg ikke så
stør lyst å gi dette til noen, da jeg leser det selv. I
det jeg holdt på med. Kjør du har forståelse for det.

For all minste hilsene

Kurt

Opptegnelser av regjeringsråd Hagemann (Oslo)

Avskrift

Hemmelig

Oslo, den 16.4.
1943

Etter innbydelse fra minister Hagelin fant det om aftenen den 12. april 1943 sted et møte i dennes hjem. Tilstede var på den ene side ministerpresidenten og minister Hagelin og på den andre SS-Obersturmbannfører Neumann og undertegnede. Vår hensikt var å overbevise Ministerpresidenten om nødvendigheten av rask handling med henblikk på det memorandum som var ^{gjett} overrakt ham for noen dager siden. ^{samtalen} Underholdningen tok ~~lengre~~ ^{lengre} tid, ble ført meget åpent, og Ministerpresidenten betonte gjentatt at han ikke ville ha ytret slike oppfatninger i en annen krets og heller ikke hadde han tidligere snakket med andre om dem.

Under samtalen ble det flere ganger tydelig at Quisling er i en bare sjelden iaktatt, grad forbitret. Det var som om en dyp, menneskelig skuffelse hadde utløst følelser som praktisk utelukket alle fornufts-synspunkter. Det var derfor vanskelig å overbevise Quisling om at det ikke, som han flere ganger formodet, er planlagt et organisert forræderi mot hans folks fremtid. "Den tyske politik er i seg selv uærlig, og derfor kan den heller ikke være ærlig mot sine partnere." Som sjelden før ble denne kveld omfanget av tillitskrisen åpenbar. Man tror ikke på den tyske politiks ærlige vilje og ser i den stadig vegring når det gjelder bekjentgjøringen av de grunnsetninger etter hvilke Etterkrigs-Europa skal bli organisert et bedragsforsøk på be-kostning av de små folks selvstendighet og frihet.

Samtalen begynte med at Quisling henviste til oppgivelsen av de europeiske makters exterritoriale rettigheter i Kina. Han mente at her merket man grundsetninger for en nyordning i Østasia, mens man på den andre siden nå innfører Tysklands exterritoriale rettigheter i alle europeiske stater. Man må i hvert fall betegne tyske foretagenders skattefrihet og lignende som sådanne rettigheter, og dette skjedd akkurat overfor en regjering som den tyske regjering kan takke for at den europeiske nordflankes dødelige trussel kunne overvinnnes. Han mer overhode fastslå at de forutsetningene som førte til et samarbeide med Tyskland er blitt helt utilstrekkelig verdsatt og at man idag ikke billiger ham og hans regjering en status som kroater og slovakker helt selvfølgelig har fått. Det er merkelig at man er storslått og igrunnen også klar og ærlig overfor slike folk, mens man ikke bare for-trøster ham hvis holdning overfor Tyskland er hevet over tvil, ~~men~~

men også gjennomfører stadig flere ydmykende forholdsregler og handlinger som krenker hans folks nasjonale bevissthet og skaffer voldsomme belastninger. Han kunne heller ikke innse at det det var logisk og retfærdig å nekte regjeringen forsikring om integritet og suverenitet, mens den tyske riksregjeringens note til eksilregjeringen fra 9. april 1940 inneholder en slik forsikring. Man kan herav bare slutte at Tyskland ikke lenger står til den status som er tilsikret i noten. Han er heller ikke istand til se overgangstilstander i disse belastningene og trøste seg med at det dreier seg om krigsbetingede forholdregler. Han ser heri praktisering av tysk maktpolitikk som naturligvis må unngå å legge sine kort på bordet. Derfor blir også alle uttalelser om den fremtids ^{si sikker} ~~vattert~~ at det selv for den uvidende blir klart at det finnes en hestefot i slike formuleringer. Dette er igjen blitt særlig tydelig i kommunikeet etter førerens møte med Mussolini i hvilket aksemaktens krigsmål er fastlagt i formuleringer som er meget tøyelige og som kan tydes forskjellig, mens man med vilje unngår å snakke om friheten og integriteten til det europeiske kontinents folk.

Quisling mente at det heri lå en stor fare ikke bare for Tysklands seier i denne krig, men også for hele Europa. Han var fast overbevist om at Europa etter denne krig måtte få en ordning som tok hensyn til de kontinentale interesser, men han hadde fått inntrykk av at Tyskland ikke var istand til å skape denne. Etter hans mening ville den tyske politikk vel gi anstøtet til en slik ordning av de europeiske folks liv, men da denne politikken i seg selv var uerlig, ville den utløse motstandskrefter og dermed på ingen måte spille den fra tysk side ønskede rolle. Det er ikke slik at Europa kan nyordnes av Tyskland og kanskje også Italia, mens alle andre folk bare må stå ~~xxx~~ stramme og bare får vise seg for å motta befalinger.

Folkenes suverenitet og nasjonalstolthet er noe som er gitt og vokset og bare med disse kreftene kan man skape fremtiden, men aldri imot dem. Det kan vel heller ikke være forblitt ukjent for tyskerne at aversjonen mot Tyskland stadig er i begrep med å vokse og at ikke bare Tyskland, men også den tyske politikk har tapt ansiktet. Nettopp det nasjonale Tyskland med sin kamp for renhet og for det nasjonale livs frihet har hatt alle forutsetninger for å vekke ikke bare sympati, men også meget reale krefter. Idag må man derimot fastslå at f. eks. mange tyskvennlige nordmenn som alltid var beredt til å unnskyldes tysk politikk og føre negative forekomster tilbake til Tysklands hårde kampe idag er av en helt annen oppfatning og er kommet til en instinktiv forkastelse av tysk politikk. Han ville i denne sammenheng ikke nevne

navn, men han kunne forsikre oss om at denne kjønnesgjerningen hadde rystet ham selv, og at det dermed først riktig var blitt ham bevisst hvor forhatt vi også hadde gjort oss her i landet.

Deretter ga herr Neumann en redegjørelse over situasjonen hvori sikringen av det norske rom ble fremstillet som den viktigste oppgave i de kommende måneder. Rikskommisaren hadde til hensikt, også med brutal makt, å skaffe forutsetninger for ro i landet og på forhånd forhindre partisanvirksomhet i tilfelle krigerske tilragelser i Skandinavia. Quisling motsa ikke et forsøk på forsvar av rikskommisarene hittil førte politikk i hvilket det ble fremhevet at de forholdsregler som var blitt truffet i Svolver og i Trondheim vel var overordenlig hårde og også kunne betegnes som brutale, men at de uten tvil måtte ansees for riktige fordi tilbøyeligheten til å gi understøtte til englenderne og andre sabotagetroppe er blitt betydelig mindre. Quisling stilte seg ikke uvillig til at spørsmålet om hyttene best en ble ordnet slik at de fleste hyttene ble fjernet og stillet til forføyning for arbeidsinnsats. Dette kunne for det meste skje om vinteren fordi transporten var vanskeligere om sommeren.

Herr Neumann gikk derpå inn på noen spørsmål i sammenheng med ungdomsledelsen og her oppnåddes enighet om at herr Rud i overskuelig fremt tar til fronten fordi Rud selv har inngått tilsvarende forpliktelser. Forøvrig var man også blitt enige med herr Stang om at forsvarsutdanning skulle få et bredere rom i NSUF og at især Ostring skulle ta s av dette da han har de nødvendige forutsetningene for det. Forøvrig er det nødvendig enda engang å betone at gjennomføringen av ungdomstjenesteloven er blitt utsatt fordi forutsetningene for dens funksjonering ligger i en disiplinert og enhetlig utrettet NSUF ledelse som alene er istand til å oppfylle de oppgavene som er stillet ungdomstjenesten, mens ren tvang, gjennomført med lov og politi ikke fører til noe positivt resultat. Quisling motsa ikke denne oppfatningen. Så ble det snakket om spørsmålet hirdledelsen. Herr Neumanns oppfatning var at den nåværende hirdledelse måtte erstattes så snart som mulig da den ikke bød noen garanti for at de praktiske oppgavene vil bli tatt opp og løst av ledelsen, og heller ikke ville den nødvendig strukturforandring kunne bli gjennomført av den.

Hagelin motsa ivrig forslaget om at man eventuelt igjen kunne innsette Seter som stabssjef eller stæfortredende stabssjef mens Myster dro til fronten. Seter ble heller ikke akseptert av Quisling. Uten at det ble sagt stort om det, kunne man slutte seg til at Seter ikke ble tatt alvorlig av Quisling og at han i ham så en underoffiser som aldri vil kunne utfylle en ledende stilling av denne karakter. Heller ikke forslaget om Bauman ble akseptert av Quisling og dermed forble

spørsmålet hvem som skulle få i oppdrag å lede hirden åpent. Men alle var enige i at hirdledelsen snarest måtte klarlegges for derav hang også en konkret oppgavestilling som igjen kunne gjøre hirden til et aktivt element innen partiet.

I det vi utgikk herfra ble det enda engang fra vår side nevnt betydningen av en klar verdensanskuelig bekjennelse fra partiet og især fra hirden. Akkurat under denne diskusjonen ble det på den ene siden tydelig hvor sterkt Quisling hang ved det formelle, men også hvor sterkt han på den andre siden fryktet at en bekjennelse til nasjonalsosialismens åndelige grunnlag kunne bli misbrukt av oss og at en slik bekjennelse fra høyere hold fra tysk side kunne bli benyttet som et fribrev til ødeleggelse av Norges suverenitet. Det var helt sikkert at vi i Norge idag ikke ville finne 100 mennesker som trodde på vår oppriktighet, og han var overbevist om en bekjennelse til nasjonal-socialismen ikke ville forandre på dette. Enhver nordmann så ukrenkeligheten av nasjonalt liv og nasjonal bevissthet som den øverste forutsetning for et godt forhold mellom Norge og Tyskland, og han ville selv i tilfelle være beredt til å kjempe for dette til det siste.

"Hadde jeg i 1940 visst hva Tyskland mente med samarbeide og storgermansk rike hadde jeg sett og gjennomført min politikk ut fra andre forutsetninger og synspunkter. Når jeg idag fremdeles går inn for opprettelsen av et storgermansk rike kan jeg bare si at jeg dermed ikke hadde ment å oppgi Norges selvstendighet og likeberettigelse. Quisling betonte at han i det siste halvår nesten uten unntagelser ble bestormet med spørsmål fra partilederne om utviklingens gang. Sommeren 1942 hadde han enda ut fra egen indre overbevisning kunnet tilbakevise slike spørrere og tvilere på den tyske ærlighet, men idag forekom han seg selv derimot virkelig som en forræder mot den norske sak for han kunne ikke lenger med god samvittighet og indre overbevisning snakke om en holdbar løsning og form for et fremtidig forhold mellom Tyskland og Norge i germansk forstand. Han ville allikevel av ansvarsfølelse og i tro på førerens oppriktighet og ut fra erkjennelsen av forpliktelse overfor sitt folk holde ut på den linje han hadde slått inn på og også på en beroligende og forklarende måte innvirke på sine menn, men han tror at tvilen, især i regjeringen, vil nærme seg kokepunktet og at denne i overskuelig tid vil kunne komme til å falle fra hverandre.

Quisling sa derpå også at han ikke lenger ville gjøre flere fremstøt med henblikk på en for-fred og heller ikke for andre statsrettslige lettelser mellom Tyskland og Norge, for det første fordi han var overbevist om gagnløsheten av slike fremstøt og for det andre fordi han tror at tidspunktet herfor forlengst er forbi. Likesom man allerede

nå må tilstå at man ikke er istand til å møte en eventuell svensk trü-
ende fare med politiske midler men må ty til militære sikringer , noe
som vel er en betegnende innrømmelse av tysk udyktighet når det gjel-
der politikk ,så er han også når det gjelder Norge overbevist om at
buen forlengst er så sterkt spendt at en erklæring om fredsslutning
ikke lenger ville gjøre inntrykk på det norske folk.

Napoleon mislykkedes ikke i Moskva og Leipzig, men på grunn av sin
instinktløse politikk. Han ser det som en dyp tragedie at Tyskland
i 1940 på høyden av sitt militæriske hell ikke våget å ta det avgjø-
rende skritt til en fornuftig politikk overfor de andre europeiske
folk. Allikevel kan man siden dengangen fastslå en sammenslutning
av de europeiske folk, men i en helt annen retning enn Tyskland ville
Det er helt klart for ham at det like overfor en tysk politikk som er
bygget på vold, list og bedrag må komme en samling av alle andre folk
mot Tyskland, og dermed ville det store mål ikke bli nådd, likegyldig
hvordan krigen kom til å ende. I denne sammenheng måtte han også
verdsette nasjonalsosialismen tilsvarende , for for Tyskland er den
sikkert ikke annet enn åndelig imperialisme. I denne sammenheng be-
dømte han også kort den Germanske SS som bygger på mangel på innsikt
hos noen få personer og som etter hans mening ikke har annen hensikt
enn å tjene som instrument for tysk imperialisme.

Hagelin holdt seg merkbart tilbake, skjönt han av og til sekunderte
Quisling. Men det var dog ikke, noe man tidligere hadde kunnet iakt-
ta, noen uvilje å spore i Hagelins argumenter og antydninger, heller
en synlig bestrebelse på å la Quislings standpunkt synes så objektivt
som mulig.

Mot slutten av samtalen om disse ting forsökte jeg enda engang å bringe
på tale det som etter min viden måtte legges til grunn for ordnings-
prinsippet. Jeg fremholdt den oppfatning at føreren ville ordne Euro-
pa i overensstemmelse med våre nationalsosialistiske raseerkjennelser
og at de germanske folk dermed var av avgjørende betydning. Likesom
nasjonalsosialismen i Tyskland har utviklet seg og hevdet seg som det
tyske folks livslov, kunne man ikke være i tvil om at nasjonalsosia-
lismen engang ville vise seg som de germanske folks livseleksir og at
felleskap og sambånd til syvende og sist beror på anerkjennelse av
nasjonalsosialismens grunnsetninger. I den betydning snakker vi om et
storgermansk fellesskap og ut fra det synspunkt synes det sikkert se-
kundert å debattere spørsmål om landegrenser og suverenitet. Ikke
summen av de reservater som de germanske folks förende personligheter
bragte den tyske politikk og ikke årsakene til disse reservatene blir
engang bestemmende, men den kjennsgjerning at nasjonalsosialismen og-

så uten NS-bevegelsen og uten de idag førende menn i Norge ville bli de germanske folks og dermed også Norges beherskende makt. Av den grunn blir for meg det nye Norges menns historiske oppgave på ^{deres} sin side å skape det åndelige felleskap gjennom en stadig sterkere bekjennelse til nasjonalsosialismen og gjennom den store tillit som man til syvende og sist må ha til Adolf Hitlers enestående personlighet, selv om det skulle se ut som om en slik tillit i øyeblikket er ensidig. Jeg er overbevist om at ^{han} også ved ordningen av de germanske folks livsområder ikke vil forråde nasjonalsosialismens øverste grunnsetning.

Quisling som ofte betonte at han aldri før hadde uttalt seg slik og at han heller ikke ville gjøre det overfor andre mennesker, at han idag dessvære ikke med god samvittighet kunne stille seg hen foran sitt folk og uttrykke den oppfatning at Norges frihet og selvstendighet var sikret gjennom den politikk han førte. Det er også tragisk for ham selv. Når han ikke forlengst hadde gitt opp, så bare fordi han så at det enda fantes noen få anstendige personligheter med hvem man åpent kunne snakke om disse ting og hos hvem man kunne forutsette at de ville forstå ham.

Vi gjorde ham tilslutt oppmerksom på at vi holdt det for formålstjenlig at føreren i tilsvarende form ble gjort bekjent med noen av Quislings skisserte synspunkter under hans besök i førerhovedkvarteret, for at Quisling selv kunne få anledning til å få en erklæring fra føreren angående hans politikk.

gez. Hagemann.